

Õiguskantsler

Teie 19.02.2021 nr

Meie 09.04.2021 nr 6-4/210442/2102552

Lasteaia osalustasu Saue vallas

Lugupeetud avaldaja

Küsisite õiguskantslerilt, kas võrdse kohtlemise põhimõttega on kooskõlas, et Saue vallas peavad vanemad maksma lasteaia osalustasu alla kolmeaastase lapse eest kaks korda rohkem kui üle kolmeaastase lapse eest. Veel juhtisite tähelepanu, et lapse kolmeaastaseks saamist kontrollitakse õppeaasta 30. septembri seisuga, mistõttu peavad vanemad, kelle laps saab kolmeaastaseks pärast 30. septembrit, maksma kogu õppeaasta jooksul kõrgemat osalustasu.

Mõistan, miks peate erinevusi Saue valla munitsipaallasteaia osalustasude maksmisel ebaõiglaseks. Siiski ei saa neid erinevusi pidada põhiseadusvastaseks. Osalustasu erinevus on tingitud asjaolust, et Saue Vallavolikogu on kehtestanud soodustuse nendele peredele, kelle vähemalt kolmeaastane laps käib Saue valla munitsipaallasteaias ja kelle mõlema vanema või üksikvanema elukoht on rahvastikuregistri andmetel Saue vallas. Soodustuse suurus oleneb laste arvust.

Kuigi soodustuse saamise tingimused põhjustavad inimeste erinevat kohtlemist, ei ole erinev kohtlemine meelevaldne. Soodustuse tingimuste kehtestamisel võib näha kolme eesmärki. Esiteks soovib vald sellega motiveerida vähemalt kolmeaastaste laste vanemaid panema oma lapsi lasteaeda, et toetada lapse arengut. Teine eesmärk on suunata inimesi registreerima enda elukoha Saue vallas. Kolmas eesmärk on teha lasteaiakulude kandmisel suuremaid soodustusi neile peredele, kus peale vähemalt kolmeaastase lasteaias käiva lapse on veel lapsi. Lapse vanuse kontrollimine 30. septembril ei ole põhiseadusvastane. Nendel peredel, kes ei vasta soodustuse saamise tingimustele, tuleb lasteaia osalustasuna maksta 20% miinimumpalgast, mis ei ületa seadusega lubatud piiri ja on seega samuti põhiseaduspärane.

1. Seadus näeb ette, et valla- või linnavolikogu otsusega võib küsida lapsevanematelt lasteaia kulude katmiseks osalustasu. Osalustasu suuruse määrab kindlaks valla- või linnavolikogu, kuid see ei tohi olla suurem kui 20% kehtivast miinimumpalgast ([koolieelse lasteasutuse seaduse](#) § 27 lg 3).

2. Koolieelse lasteasutuse seaduse alusel on Saue Vallavolikogu kehtestanud vanema osalustasu suuruseks 20% miinimumpalgast (Saue Vallavolikogu määruse „[Saue valla koolieelsetes munitsipaallasteasutustes vanemate poolt kaetava osa määr ja selle tasumise kord](#)“ (edaspidi määrus) § 2). Selline osalustasu suurus jääb seadusega lubatud piiridesse. Nii suurt osalustasu

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

tuleb maksta kõigil lapsevanematel, kelle laps käib Saue valla munitsipaallasteaias, välja arvatud juhul, kui perele rakendub osalustasu maksmise soodustus.

3. Saue Vallavolikogu on ette näinud osalustasu soodustuse (määruse § 4 lg 1), kui täidetud on kaks tingimust. Esiteks, laps peab olema saanud jooksva õppeaasta 30. septembriks (kaasa arvatud) kolmeaastaseks. Teine tingimus on see, et mõlemad lapsevanemad või üksikvanem on rahvastikuregistri andmetel Saue valla elanikud. Määruse järgi kontrollitakse rahvastikuregistri andmeid osalustasu maksmise kohustuse tekkimise aasta 1. jaanuari seisuga.

4. Soodustuse suurus sõltub laste arvust. Kui osalustasu makstakse:

- 1) 3–8-aastase lapse eest, kelle mõlema vanema või üksikvanema elukoht rahvastikuregistri andmetel on Saue vald, on osalustasu soodustus 50%;
- 2) 3–8-aastase lapse eest, kelle mõlema vanema või üksikvanema elukoht rahvastikuregistri andmetel on Saue vald ja kelle õde või vend on 3–8-aastane lasteaialaps, on osalustasu soodustus teise lapse eest 75%;
- 3) 3–8-aastaste lasteaias käivate ühe pere laste eest, kelle mõlema vanema või üksikvanema elukoht on rahvastikuregistri andmetel Saue vald ja kelle perekonnas on kolm või enam alaealist last, kellel on ühised vanemad või kes elavad Saue vallas ühisel aadressil, on osalustasu soodustus 100% kõigi lasteaias käivate 3–8-aastaste laste eest.

5. Kohalikul omavalitsusel on õigus otsustada, kas ja milliseid soodustusi või toetusi oma valla või linna elanikele anda. Mõistagi ei tohi soodustusi või toetusi jagada meelevaldselt, vaid erinevaks kohtlemiseks peab olema mõistlik ja asjakohane põhjus. Kui kohalikul omavalitsusel on konkreetse küsimuse üle otsustamisel avar kaalumisruum, on erinev kohtlemine meelevaldne siis, kui see on ilmselgelt asjakohatu. Muul juhul pole erinev kohtlemine põhiseaduse mõttes keelatud (vt [RKPKo 29.05.2015, 3-4-1-1-15](#), p 57).

6. Saue Vallavalitsuse antud selgitustest võib järeldada, et vald toetab üle 3–8-aastaste laste vanemaid lasteaias osalustasu maksmisel selleks, et motiveerida selles vanuses laste vanemaid kasutama lasteaiakohta. Vallavalitsus selgitas, et vähemalt kolmeaastaste laste tegevused on üha vähem seotud enese eest hoolitsemise ja esimeste sotsiaalsete oskuste omandamisega ning üha rohkem õppeprotsessiga. Võib nõustuda, et lapse kooliea lähenedes muutub lasteaias pakutav alusharidus lapsele järjest olulisemaks. Seega võib põhiseaduse mõttes asjakohaseks pidada Saue valla eesmärki, et vähemalt kolmeaastaseks saanud lapsed käiksid lasteaias. Ka [OECD uuringust](#) selgub, et lasteaias positiivne mõju lapse oskustele pole eristatav, kui laps alustab lasteaias käimist enne kolmeaastaseks saamist. Samuti ei keela seadus valla- või linnavolikogul kehtestada lapse vanusest sõltuvalt erinevat osalustasu ([koolieelse lasteasutuse seaduse](#) § 27 lõige 4). Seega ei ole vanuse kriteeriumi kehtestamine kõnealuse soodustuse andmisel põhiseaduse mõttes meelevaldne.

7. Juhtisite õigesti tähelepanu, et terve õppeaasta jooksul tuleb suuremat osalustasu maksta nendel vanematel, kelle laps saab kolmeaastaseks 1. oktoobril või hiljem. Vabatahtlike soodustuste andmisel peab vald määratlema sihtgrupi, kellele soodustus laieneb. Selleks tuleb toetuse saamise tingimuste kaudu paratamatult eristada toetuse saajad nendest, kes toetust ei saa. On arusaadav, et tingimused võivad tunduda ebaõiglased neile, kes toetusest napilt ilma jäävad.

8. Soodustuse saamise sidumine lapse vanusega 30. septembril, mitte mõnel muul kuupäeval, võib olla seotud lapse koolikohustuse tekkimisega. Koolikohustuslik on laps, kes on saanud enne käimasoleva aasta 1. oktoobrit seitsmeaastaseks. Seega, need lapsed, kes on saanud 30. septembriks (kaasa arvatud) kolmeaastaseks, alustavad kooliteed tavaliselt aasta varem kui need

lapsed, kes saavad kolmeaastaseks pärast 30. septembrit. Sel viisil saavad vanemad kasutada lasteaia osalustasu soodustust võrdse aja eest ehk neli aastat enne lapse kooliminekut.

8. 30. septembri tingimus võib olla seotud ka asjaoluga, et lapsed, kes on septembris kaheaastased ning saavad kolmeaastaseks 30. septembril või pärast seda, käivad tõenäoliselt sõimerühmas või liitrühmas, mitte lasteaiarühmas. Sõime- ja liitrühma pidamise kulud on valla jaoks aga suuremad kui lasteaiarühma pidamise kulud, kuna sõime- ja liitrühmas peab olema rohkem töötajaid (KELS § 20 lõike 1 alusel vastu võetud [personali miinimumkoosseisu määrus](#) ja KELS § 20 lõige 6).

9. Seega ei saa meelevaldseks pidada tingimust, mille järgi lapse vanust soodustuse saamiseks kontrollitakse 30. septembri seisuga.

10. Kui Te siiski leiate, et osalustasu kohaldamisel rikub vald Teie õigusi, võite esitada kaebuse halduskohtusse. Halduskohtusse pöördumine pole kulukas. Halduskohtusse pöördumiseks ei pea inimene kasutama advokaadi abi, sest halduskohtumenetluses kehtib uurimispõhimõte ning kohus abistab menetluses kogenematut inimest. Halduskohtusse pöördumise kohta (sh tähtajad ja riigilõivu suurus) leiate teavet [kohtute veebilehelt](#).

Loodan, et neist selgitustest on abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise